

EWANGELIA WEDŁUG ŚWIĘTEGO JANA

PROLOG

Odwieczne Słowo

1 J 1,1n **1** Na początku^a było Słowo^b,
a Słowo było u Boga -
i Bogiem było Słowo.

²Ono było na początku u Boga.

Mdr 9,1 ³Wszystko zaistniało^c dzięki Niemu.
Bez Niego zaś nic nie zaistniało.

To, co zaistniało,

⁴w Nim było życiem.

A życie^d to było światłością dla ludzi.

⁵Światłość świeci w ciemności,
lecz ciemność jej nie ogarnęła.

⁶Pojawił się człowiek posłany przez Boga -
miał na imię Jan.

⁷Przybył on, aby dać świadectwo:

miał świadczyć o światłości^e,
aby dzięki niemu wszyscy uwierzyli.

⁸On sam nie był światłością^f,
lecz miał świadczyć o światłości.

⁹Była światłość prawdziwa,
która oświeca każdego człowieka,
gdy przychodzi na świat.

¹⁰Na świecie^g było Słowo,
świat dzięki Niemu zaistniał,
lecz świat Go nie rozpoznał.

¹¹Przyszło do swojej własności^h,
lecz swój Go nie przyjęli.

¹²Tych zaś, którzy Je przyjęli

a) *Na początku* - wyrażenie wyjątkowe w NT, ponieważ nie precyzuje się, o początek czego chodzi. Z kontekstu wynika, że autor ma na myśli to, co już było u Boga, zanim cokolwiek zostało stworzone (w przeciwieństwie do Rdz 1,1, gdzie wyrażenie *Na początku* określa początek stwarzania świata). Całe zdanie z J 1,1 ukazuje prawdę, że *Słowo* było zawsze u Boga.

b) *Słowo* - gr. *Logos*. Termin ten używany był w starożytnej myśli filozoficznej i religijnej w bardzo różnych znaczeniach. W pismach Filona, żydowskiego myśliciela z Aleksandrii w Egipcie, termin ten oznaczał osobę dokonującą w imieniu Boga aktu stworzenia. W Piśmie Świętym osobowe przedstawienie słowa Boga występuje poza J 1,1-18 tylko w Mdr 18,15 i w Ap 19,13.

c) *zaistniało* - zaistnienie wszystkiego w Słowie jest tożsame z aktem stworzenia.

d) *życie* - Jan Ewangelista kładzie silny nacisk na życie rozumiane jako rzeczywistość nadprzyrodzoną. Mówi więc o życiu wiecznym (J 3,15.16.36; 4,14.36; 5,24.39; 6,27.40.47.54.68; 10,28; 12,25.50; 17,2.3), o życiu, które Bóg ma w sobie (J 5,26), o życiu po zmartwychwstaniu (J 5,29). Jezus jest życiem (J 11,28; 14,6). W imię Jezusa otrzymuje się życie (J 20,31).

e) *światłości* - światłością świata jest Jezus (J 8,12).

f) *nie był światłością* - różnica między Słowem a Janem Chrzcicielem ma charakter jakościowy. Jan pełni rolę świadka (J 1, 15.32.34; 3,26) i jest pierwszym świadkiem Jezusa. Wraz z rozwojem misji Jezusa krąg świadków będzie się poszerzał.

g) *Na świecie* - Słowo, będąc w świecie, jest równocześnie u Boga (J 1,1).

h) *swojej własności* - może tu chodzić o społeczność religijno-etniczną, w której Jezus żył na ziemi.

Odwieczne Słowo. Prolog *Ewangelii według św. Jana* omawia przede wszystkim relacje, jakie nawiązuje *Słowo*. Dotyczy one Boga, świata i ludzi. Nie są one sobie współczesne i mają bardzo różnorodny charakter. Podstawowa jest relacja *Słowo* - Bóg. Jest ona ponadczasowa (*Słowo* jest u Boga od początku, w. 2), bardzo wewnętrzna, zażyła (*Słowo* przebywa w łonie Ojca, w. 18), zakłada pełną równość (*Słowo* zawsze było Bogiem, w. 1). Skutkiem takiego właśnie stosunku *Słowa* do Boga jest to, że chwała otrzymana przez Nie od Boga stała się w Nim widzialna dla ludzi, czyli objawiona. Celem objawienia jest zbawienie, opisane w prologu jako nadanie za pośrednictwem *Słowa* nowego porządku łaski w miejsce starego (w. 16), którego przekazicielem był Mojżesz. Relacja *Słowo* - Bóg ma charakter objawiająco-zbawczy, jest więc otwarta na świat i ludzi. Dlatego w prologu najszerszej omawia się relacje *Słowo* - świat i *Słowo* - ludzie. Świat zresztą znajduje się w kręgu zainteresowania autora prologu o tyle, o ile dotyczy ludzi. *Słowo* było pośrednikiem stwo-

a) *dziećmi Bożymi* – chrześcijanie są nazywani *dziećmi Boga* w 1J 3,1.2.10; 5,2. W 1J 3,10 przeciwstawione im zostają *dzieci diabła*.

b) *chwałę* – w ST chwała Boga objawiała się poprzez ogień lub obłok spoczywający nad Namiotem Spotkania. Gdy Słowo Boże zamieszkało między ludźmi w ludzkim ciele, objawiło swoją chwałę poprzez znaki (J 2,11).

c) *Jednorodzony* – tylko w pismach Jana określenie *Jednorodzony* ma znaczenie teologiczne. Poza tym słowo to występuje na określenie jedyne dziecko w rodzinie (Łk 7,12; 8,42; 9,38; Hbr 11,17).

d) *łaskę zamiast łaski* – w miejsce Prawa, uważanego za dar łaski udzielonej przez Boga za pośrednictwem Mojżesza, objawia się Jezus Chrystus, który jest jedynym pośrednikiem między Bogiem i ludźmi.

e) w *łonie Ojca* – jest to sytuacja oznaczająca wielką intymność i zjednoczenie między osobami (Łk 16,22n; J 13,23).

f) *Wyznał* – słowo to występuje w *Ewangelii według św. Jana* w kontekście wyznania wiary w Jezusa (J 9,22; 12,42). Jan Chrzcziciel od początku więc składa świadectwo Jezusowi. To pierwsze wyznanie ma formę zaprzeczenia. W ten sposób lud dowiadyuje się, że Jan nie jest oczekiwanym Zbawicielem.

g) *Eliasz* – odgrywa ważną rolę w późnych tekstach ST dotyczących czasów ostatecznych (1Mch 2,58; Syr 48,1.4.12; Mi 3,22).

h) Faryzeusze w czwartej Ewangelii są przeciwnikami Jezusa i organizatorami prześladowań wymierzonych w Niego (J 7,32.45; 11,46.47.57; 18,3). Niektórzy z nich uwierzyli jednak w Jezusa (J 3,1nn; 9,13.15.16.40; 12,42).

obdarzyło mocą, aby się stali dziećmi Bożymi^a.

To są ci, którzy wierzą w Jego imię^s,

¹³którzy narodzili się nie z krwi^s

ani z pragnienia ciała^s, ani z woli mężczyzny,

lecz z Boga.

¹⁴Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas.

Oglądaliśmy Jego chwałę^b,

chwałę, którą jako Jednorodzony^c,

pełen łaski i prawdy, ma od Ojca.

¹⁵Jan daje o Nim świadectwo i głosi:

„To Ten, o którym powiedziałem:

Ten, który przychodzi po mnie,

istniał już przede mną, ponieważ był wcześniej ode mnie”.

¹⁶Z Jego pełni otrzymaliśmy wszyscy

łaskę zamiast łaski^d.

¹⁷Mojżesz bowiem przekazał Prawo^s,

a łaska i prawda zaistniały przez Jezusa^s Chrystusa^s.

¹⁸Boga nikt nigdy nie widział;

Jednorodzony Bóg, który jest w łonie Ojca^e,

On nam Go objawił.

OBJAWIENIE SIĘ JEZUSA W GALILEI I JUDEI

Świadectwo Jana Chrzcziciela

¹⁹Takie jest świadectwo Jana, gdy z Jerozolimy^s wysłano do niego kapłanów i lewitów^s, aby go zapytali: Kim jesteś? ²⁰Wyznał^f wówczas, niczego nie ukrywając: „Nie jestem Chrystusem”.

²¹Wtedy go zapytali: „Cóż więc? Jesteś Eliaszem^g?”. Odparł im: „Nie jestem”. „Jesteś prorokiem^h?”. Odpowiedział: „Nie”. ²²Zapytali go więc: „Kim jesteś? Chcemy bowiem dać odpowiedź tym, którzy nas wysłali. Za kogo się uważasz?”. ²³Jan rzekł: „Jestem głosem, który woła na pustyni:

Wyrównajcie drogę^s Pana^s,

zgodnie z tym, co powiedział prorok Izajasz”.

²⁴A wysłannicy byli faryzeuszami^h. ²⁵I zapytali go: „Dlaczego więc chrzczisz, skoro nie jesteś ani Chrystusem, ani Eliaszem,

rzenia (ww. 3.10), ale dla ludzi jest przede wszystkim zbawieniem: życiem i światłem, które są biblijnymi symbolami Boga oraz ofiarowanego przez Niego zbawienia (Ps 36,10). Jezus z Nazaretu jest życiem (J 11,25) i światłem ludzi (J 8,12). Dzięki przyjęciu Go (uwierzeniu w Niego) stają się oni dziećmi Boga (w. 12). Nierozpoznanie Słowa – Jezusa przez część ludzi nie zniweczyło celu Jego misji, dokonało jednak podziału w świecie (J 12,48). Utożsamienie Słowa z Jezusem nie jest oczywiste. Nigdzie nie mówi się o tym wprost. Jednak podobieństwo w sposobie ukazania Słowa w prologu i Jezusa w Ewangelii jest tak znaczne, że trudno mieć wątpliwości co do tożsamości osoby opisywanej za pomocą tych dwóch określeń. W przeciwnym razie pojawiająca się tylko jedna wzmianka imienia Jezus w prologu (w. 17) byłaby zupełnie niespodziewana i niezrozumiała. Wśród ludzi szczególną postacią jest Jan Chrzcziciel, którego ewangelista przedstawia raczej jako Jana Świadka. Jego misja polega bowiem głównie na dawaniu świadectwa o Jezusie Chrystusie.

Świadectwo Jana Chrzcziciela. Fragment ten zawiera świadectwo Jana Chrzcziciela o Jezusie. W kontekście oskarżenia Jezusa przez Żydów o to, że przypisuje sobie godność Syna Bożego (J 19,7), ogromnego znaczenia nabierają słowa Jana, że Jezus jest Synem Bożym (w. 34). Tytuł ten, użyty tutaj po raz pierwszy, zostanie następnie powtórzony w świadectwach innych osób (J 1,49; 11,27) i w nauczaniu Jezusa o sobie (J 3,18; 5,25; 8,54; 10,36; 11,4; zob. także 3,16n.36). Świadectwo Jana Chrzcziciela wprowadza jeden z najważniejszych tematów Ewangelii Janowej, który jest

Mt 1,18-25;
Łk 1,26-38; 2,6;
J 18,37; Ga 4,4n;
Flp 2,7n; 1Tm 3,16;
1J 4,2

Wj 31,18

Iz 40,3; Mt 3,3;
Mk 1,3; Łk 3,4